

ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ
ТА ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

УДК 351.74:37(477.54)«1943/1990»

В. А. Греченко

**СТАНОВЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ІЗ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
МІЛІЦІЇ В ХАРКОВІ (1943–1990 РР.)**

Розглянуто основні аспекти створення та функціонування спеціальних навчальних закладів, які займалися підготовкою та перепідготовкою кадрів міліції у Харкові протягом значного історичного періоду.

Ключові слова: міліція, підготовка кадрів, навчальний заклад, Харків.

У 2014 р. Харківський національний університет внутрішніх справ відзначає 20-річчя отримання університетського статусу. Але університет виник не на порожньому місці. Він має свою передісторію, яка сягає своїм корінням ще у 1805 р., коли почалася підготовка юристів у Харкові, та XIX ст. в цілому, коли розпочалася професійна підготовка поліцейських кадрів у Харкові. 1921 р. став віддіком підготовки радянських міліцейських кадрів. У нашій статті ми поставили за мету висвітлити процес цієї підготовки від звільнення Харкова до утворення спеціального факультету МВС СРСР при Харківському юридичному інституті, що став підґрунтям для утворення Харківського національного університету внутрішніх справ.

Слід відзначити, що ця проблема є фактично недослідженою. Це питання дуже фрагментарно (фактично лише згадується) висвітлюється у дисертації М. М. Лагоші «Міліція України в 1945–1953 рр.», захищеній у 2000 р., та у книзі «Закон. Знання. Честь», виданій до 10-річчя ХНУВС у 2004 р.

Підготовку кадрів для міліції у Харкові було відновлено відразу ж після його звільнення від нацистсько-німецьких загарбників (у 1943–1944 рр.). Відділом кадрів НКВС УРСР у м. Харкові було організовано курси оперативного складу. За 1944 р. через 10–30-денний семінар було підготовлено 823 особи за 300-годинною програмою командирського навчання начальницького й оперативного складу. Найбільшими недоліками була нестача навчальних посібників, особливо зі спецдисциплін.

13 листопада 1945 р. нарком внутрішніх справ УРСР В. С. Рясной звернувся з листом до секретаря ЦК КП(б)У Д. С. Коротченка, в якому клопотався про відкриття у Харкові школи оперативного складу міліції НКВС на 350 осіб [1].

Після закінчення Великої вітчизняної війни кадрова проблема в органах внутрішніх справ УРСР знову набула актуальності. Станом на 1 січня 1946 р. органи внутрішніх справ УРСР було укомплектовано лише на 82 %, а стаж роботи в міліції більшості працівників не перевищував п'яти років. У низці відомчих актів МВС СРСР, виданих на початку 1947 р., відзначалася слабка загальноосвітня підготовка міліціонерів, було звернуто увагу на незадовільний стан шкільно-курсової підготовки начальницького складу (особливо юридичного навчання). Рівень загальноосвітньої підготовки співробітників міліції був надто низьким, письменній ті, хто мав початкову освіту, становили 60 % особового складу підрозділів та органів міліції. Серед керівного складу міліції лише 9,5 % мали вищу освіту, а кожний третій – початкову.

Спеціальна підготовка кадрів міліції в післявоєнний час проводилася у трьох напрямках: в системі постійно діючих шкіл, курсів МВС і міліції; шляхом заочного навчання; позашкільна, у формі командирського навчання. Фахівців для органів міліції на території України готували спеціальні навчальні заклади: Одеська школа начскладу міліції, Львівська школа начскладу міліції, Чернівецькі курси міліції, Харківська школа службового собаківництва і Київські курси провідників службових собак. За 1947 р. у Харківській школі службового собаківництва було підготовлено 50 осіб. 36 осіб навчалася у Харківській школі начальницького складу міліції. Усього в 1948 р. в навчальних закладах міліції було підготовлено 549 фахівців. Основна робота з підготовки фахівців для органів МВС України виконувалася навчальними закладами, які містилися на території республіки, а їх комплектування проводилося за рахунок особового складу, що прибув з органів МВС областей республіки [2, с. 12]. Цікаво, що у 1951 р. в системі органів внутрішніх справ уперше було зафіксовано захист трьох кандидатських дисертацій, про що повідомлялося у звіті відділу кадрів МВС УРСР за вказаний рік.

У 1953 р. Харківську школу міліції було закрито у зв'язку із загальною реорганізацією системи органів внутрішніх справ СРСР, а також відомчих навчальних закладів МВС [3, с. 19].

У цих умовах перед харківськими навчальними закладами, зокрема школою міліції, знову постало завдання активізувати процес якісної підготовки кадрів. Наприкінці 1955 р. наказом МВС УРСР № 138 у Харкові було створено Міжобласний навчальний пункт міліції [4, с. 16], в якому навчалось від 100 до 150 осіб. Він обслуговував шість областей України (з 7 липня 1959 р. його очолював майор міліції Безвинов) [3, с. 19].

Відповідно до вимог наказу МВС СРСР № 620 1956 р. з 1 січня 1957 р. було введено обов'язкове тримісячне навчання усіх новоприйнятих у міліцію на посади міліціонерів, дільничних уповноважених, інспекторів дорнагляду, командирів взводів, начальників паспортних столів. Із метою виконання цього наказу було перебудовано навчальний процес у Харківському міжобласному навчальному пункті міліції, який значно розширив спектр підготовки фахівців міліції у своїх стінах. У 1960 р. у Харкові було розширено і перепідготовку працівників ДАІ.

Згідно з наказом міністра охорони громадського порядку УРСР генерал-майора І. Х. Головченка від 20 вересня 1963 р. «Про організацію навчально-консультаційних пунктів спеціальних середніх шкіл міліції МОГП УРСР» у Харкові було організовано навчально-консультаційний пункт для проведення навчальної роботи з заочниками Харківської, Полтавської та Сумської областей, який розміщався у міжобласному навчальному пункті міліції [5].

У 1967 р. Харківським обласним управлінням Міністерства охорони громадського порядку (МОГП) було поставлене питання про виділення службових приміщень для Харківського міжобласного навчального пункту міліції, але питання вирішувалося повільно і довелося звертатися до керівництва МОГП УРСР. Значні труднощі виникали під час підбору кадрів для пункту, що було пов'язано з недостатнім матеріальним забезпеченням. Грошове утримання начальника курсів підполковника міліції складало 130 рублів, а викладача – 105. У 1968 р. у Харківському міжобласному навчальному пункті міліції було встановлено нову кіноапаратуру, обладнано фотолабораторію. Стан першопочаткової підготовки

кадрів у Харківському міжобласному навчальному пункті у 1968 р. розглядала навчально-методична комісія МВС УРСР, яка відзначила як позитивні моменти в роботі, так і недоліки та шляхи їх усунення, особливо наголосивши на необхідності підвищення ідейно-теоретичного та методичного рівня викладання дисциплін.

Чергове загострення кадрової проблеми спостерігалось у другій половині 60-х рр., коли ряди органів внутрішніх справ значно поповнилися. Незважаючи на те, що в системі МОГП в Україні у середині 60-х рр. працювала Вища школа у Києві, спеціалістів середньої кваліфікації готували середні спеціальні школи міліції, проблема залишалася невирішеною. Нестача ґрунтовно підготовлених фахівців виявлялася, насамперед, у провідних службах – карному розшуку, БРСВ (рос. – БХСС), слідстві тощо. Це негативно впливало на результати оперативно-службової діяльності з профілактики та розкриття злочинів. До того ж доволі часто навіть на керівну роботу потрапляли випадкові, малоздатні для служби в міліції люди. Тому з 1969 р. розпочалося будівництво великих навчальних центрів та перебудова вже існуючих навчальних закладів.

З метою розширення та вдосконалення підготовки кваліфікованих кадрів розміщений у Харкові Міжобласний навчальний пункт у 1970 р. було перетворено на Міжобласну школу підготовки молодшого та середнього начальницького складу міліції.

Робота школи, її подальший розвиток та реорганізації протягом наступних 20 років нерозривно пов'язані з ім'ям та діяльністю Леоніда Івановича Волощука.

Леонід Іванович Волощук народився 19 травня 1931 р. в с. Алтинівка Кролевецького району Сумської області. У 1945–1950 рр. навчався в Ворошиловградському художньо-педагогічному училищі, в 1951 р. закінчив Харківське державне художнє училище. У 1950–1952 р. навчався у Харківському юридичному інституті, звідки перевівся до Харківського педагогічного інституту, який закінчив у 1955 р. У 1955–1958 рр. працював учителем історії в школах Харківської області, науковим співробітником Харківського обласного державного архіву. З лютого 1958 р. – в установах МВС: вихователем, начальником загону, оперуповноваженим. Спеціальне звання «лейтенант міліції» присвоєне у

1959 р. У 1966 р. закінчив Вищу школу МОГП УРСР. 1 липня 1970 р. призначений начальником Міжобласної школи підготовки молодшого та середнього начальницького складу міліції, з серпня 1981 р. по березень 1984 р. – начальником Харківської спеціальної школи удосконалення начальницького складу міліції МВС СРСР. З березня 1984 р. по вересень 1990 р. – начальник харківських Вищих курсів МВС СРСР. Спеціальне звання «полковник міліції» присвоєне у 1978 р., «генерал-майор міліції» – у 1985 р.

Рівень підготовки у цій школі був достатньо високим, і вона мала передовий досвід підготовки кадрів міліції, про що свідчить те, що саме на базі цієї школи 24 травня 1978 р. було проведено Всесоюзну нараду начальників навчальних підрозділів міністерств внутрішніх справ союзних, автономних республік, управлінь внутрішніх справ крайоблвиконкомів. У роботі наради взяли участь перший секретар Харківського обкому Компартії України І. І. Сахнюк, заступник міністра внутрішніх справ СРСР генерал-лейтенант міліції Ю. М. Чурбанов, голова виконкому Харківської обласної ради народних депутатів А. П. Бездітко, перший заступник міністра внутрішніх справ УРСР генерал-лейтенант міліції П. О. Олійник, секретар обкому партії В. М. Парамонов, начальник УМВС Харківського облвиконкому генерал-лейтенант міліції М. Т. Михайлюк. З доповіддю «Про стан і заходи щодо подальшого удосконалення підготовки молодого поповнення органів внутрішніх справ у світлі вимог XXV з'їзду КПРС» виступив Ю. М. Чурбанов. Під час наради виступили: заступник начальника управління кадрів МВС СРСР генерал-майор внутрішньої служби М. М. Буланов, начальники шкіл МВС: Московського облвиконкому – підполковник міліції О. І. Дашков, Харківської – полковник міліції Л. І. Волощук, Вільнюської – підполковник міліції В. В. Сакавічус, Новосибірської – полковник міліції М. С. Шварьов. Учасники наради оглянули учбові класи, лабораторії Харківської школи [6].

Позитивний досвід Харківської школи підготовки молодшого та середнього начальницького складу міліції було відзначено у цей час і у місцевій пресі. Газета «Соціалістична Харківщина» 7 березня 1980 р. опублікувала розлогий нарис про діяльність школи, її керівництво та випускників. Автор публікації розповів про будні курсантів міжобласної школи,

які протягом кількох місяців засвоюють досить широку програму навчання, яка вміщує в себе політичну, юридичну, спортивну, вогневу підготовку. У статті згадувалося про героїчні вчинки випускників школи сержантів міліції з Червонозаводського РВВС В. Л. Гребенюка і О. В. Чеботарьова, які затримали небезпечних злочинців, які чинили збройний опір, міліціонера лінійного відділу на ст. Куп'янськ сержанта міліції Олександра Білоусова, який врятував дитину, що впала під поїзд Москва – Донецьк. «Взірцем для курсантів, – писала газета, – служать і долі вчителів – таких як начальник школи, полковник міліції Л. І. Волощук, його заступники: з політичної частини – підполковник міліції В. О. Козловський і з наукової роботи – підполковник внутрішньої служби І. О. Кошелев». Свій бойовий та життєвий досвід передають курсантам ветерани Великої Вітчизняної війни – підполковники внутрішньої служби Є. М. Богатих, А. О. Водозов, майор міліції М. М. Власенко, підполковник міліції П. М. Линник, капітан В. О. Чуєв, майстер виробничого навчання Л. М. Шумський. «Тисячі вартових правопорядку пройшли через класи цього учбового закладу за чверть віку його існування, – резюмувала газета. – Незабаром кілька сотень курсантів чергового випуску теж приймуть присягу. Де б це не сталося – тут, на плацу під пам'ятником «залізному Феліксу», або за місцем подальшої служби, – всі вони скрізь міцно триматимуть клятву про готовність будь-якої миті стати на захист інтересів держави, а також людської гідності і безпеки її громадян» [7].

Згодом на базі Харківської школи підготовки молодшого та середнього начальницького складу міліції утворилася Харківська спеціальна школа вдосконалення керівного складу МВС УРСР [4, с. 16].

Харківські Вищі курси МВС СРСР було створено відповідно до постанови Ради Міністрів СРСР від 27 жовтня 1983 р. № 1027/321 і наказу міністра внутрішніх справ СРСР від 23 грудня 1983 р. № 0354. Початок функціонування курсів відноситься до 1 жовтня 1984 р. – початку нового навчального року [8, арк. 25]. Штатна чисельність курсів визначалася у 150 осіб (83 – атестованих і 67 вільнонайманих), зокрема 41 викладач (6 кандидатів наук), які працювали на 5 кафедрах [9, арк. 29]. Термін навчання на них було збільшено з 10 до 11 місяців [10, с. 331].

На кінець 1984 р. на курсах навчалися 406 слухачів, з них – 56,4 % – фахівці інженерно-технічного профілю, 16,8 % – економісти, товаровознавці, працівники торгівлі і громадського харчування, 8 % – інженери-будівельники, 7,9 % – учителі, 6,2 % – фахівці сільського господарства, 4,7 % – фахівці інших галузей. З них 30 % відслужили строкову військову службу [9, арк. 29]. На 1986/87 навчальний рік було заплановано збільшення контингенту у 2 рази [8, арк. 38]. На січень 1986 р. чисельність перемінного складу досягла 800 осіб [8, арк. 5].

Відповідно до Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ на курсах організувалося урочисте прийняття слухачами присяги. Так, у 1987 р. такі урочистості відбувалися 25 січня. Ритуал прийняття присяги супроводжувався грою духового оркестру, харчування слухачів в день присяги забезпечувалося за святковими нормами, організувалися концерт та демонстрація кінофільму. Для гостей, що прибули на присягу, проводилася екскурсія територією та навчальними класами курсів [11, арк. 12–13].

У 1985 р. на базі курсів пройшли 2 Всесоюзних навчально-методичних збори за участю практичних і наукових працівників ГУ БРСВ, вузів МВС. За матеріалами збору, який проходив у Харкові 18–19 листопада 1985 р., було підготовлено збірник «Проблеми підвищення ідейно-теоретичного і методичного рівня викладання на вищих курсах МВС СРСР». За короткий строк практично весь склад курсів підвищив кваліфікацію в Київській, Московській, Горьківській школах МВС, Харківському юридичному інституті [8, арк. 28].

Основними напрямками роботи курсів були: комплектування навчального закладу і організація навчання слухачів; підготовка навчального плану і організація навчання слухачів; розробка тематичних планів і робочих програм; створення на кафедрах фондів лекцій, навчально-методичної документації; впровадження вузівських форм і методів навчання, комплексів технічних та наочних засобів; створення та розширення навчально-матеріальної бази [9, арк. 30].

Випускники курсів отримували серйозну юридичну підготовку. Про це свідчить, зокрема, той факт, що на олімпіаді з радянського кримінального права та кримінального

процесу, яка проводилася 24 травня 1988 р. в Харківському юридичному інституті, команда харківських Вищих курсів МВС СРСР стала переможцем [12, арк. 149]. Відповідно до навчального плану, затвердженого МВС СРСР, слухачі проходили ознайомчу практику в обсязі 60 год, у тому числі – в службі БРСВ – 30 год, слідчих підрозділах – 15 год, адміністративних службах – 15 год [11, арк. 32].

Значну увагу було приділено спортивній підготовці. Протягом 1986 р. на курсах було організовано здачу контрольних нормативів Всесоюзного фізкультурного комплексу «Готов к труду и обороне СССР». Золотим значком ГТО було нагороджено Є. В. Шаленка, А. О. Савченка, А. Ф. Волобуєва [11, арк. 28]. У 1987/88 навчальному році проводилася Спартакіада начальницького, командного і професорсько-викладацького складу, в яку входили змагання з 5 видів спорту: волейболу, шахів, лижних гонок, легкоатлетичного кросу, кульової стрільби. У Спартакіаді взяли участь 5 збірних команд кафедр, команда політчастини, начальників курсів, керівництва, навчального відділу, відділу кадрів. І місце посіла команда кафедри військово-службової і фізичної підготовки, а команда керівного складу – лише V місце [12, арк. 96].

Відповідно до наказу МВС СРСР від 19 вересня 1986 р. № 180 на базі харківських Вищих курсів МВС СРСР у лютому 1987 р. було проведено збори підвищення кваліфікації начальників курсів і командирів дивізіонів навчальних закладів МВС СРСР. Начальником зборів було призначено начальника 5 курсу підполковника міліції О. К. Бессмертного [11, арк. 25–26].

Для підвищення ефективності навчання та його тіснішого зв'язку з практикою відповідно до навчального плану підготовки оперуповноважених БРСВ на курсах проводилися комплексні оперативні навчання в кілька етапів: а) оперативно-розшуковий – 24 год; б) кримінально-процесуальний і криміналістичний – 12 год. Визначено було завдання до навчань, приміщення штабу, навчальних аудиторій, технічне оснащення цих приміщень. Організовувалося внутрішнє і зовнішнє рецензування матеріалів комплексного оперативного навчання. Наказом начальника курсів генерал-майора міліції Л. І. Волощука було сформовано ігрові колективи до 15 осіб в одній групі і визначено посередників із викладацького

складу [11, арк. 34]. Регулярно проводилися конкурси слухацьких наукових робіт. Наприклад, у такому конкурсі, що відбувся у червні 1987 р., взяли участь 28 слухачів, і кращі з них були відзначені у наказі начальника курсів [11, арк. 158]. За молодими викладачами, які прибували на курси, закріплювалися наставники з числа досвідчених викладачів [11, арк. 39].

Значну увагу приділялося зміцненню матеріальної бази. Усі основні будівлі нинішньої бази № 1 було збудовано саме в цей час. На 1 січня 1986 р. будівлі курсів у комплекті мали загальну площу 6717 м², у тому числі навчальних класів – 415 м², спецкабінетів – 1256 м², лабораторій – 160 м². Слухачі курсів жили в гуртожитку загальною площею 2971 м², площа їдальні складала 750 м² [8, арк. 12]. Для покращення постачання їдальні орендувалася земля у радгоспу «Васищеве» площею 5,5 га, де вирощувалися буряки, капуста, картопля. На території курсів знаходився фруктовий сад (яблуні) загальною площею 1 га, ягідна плантація площею 0,6 га, що дозволило заготувати 180 ц яблук і 1 ц малини [8, арк. 4].

У зв'язку з необхідністю форсованої здачі другої черги навчальної та житлової бази курсів слухачі та викладачі взяли зобов'язання відпрацювати на будівництві відповідно 80 і 30 год [8, арк. 38]. Якщо не вистачало будівельних матеріалів у Харкові, то за ними посиляли навіть в Івано-Франківську область, як це було у квітні 1987 р., коли необхідно було доставити балку ЗДБР-18-5А з міста Калуша [11, арк. 82]. 28 вересня 1988 р. Державна комісія з оцінкою «добре» прийняла громадсько-побутовий корпус харківських Вищих курсів МВС СРСР, де було розміщено актовий і спортивний зали, їдальню, бібліотеку з читальним залом [12, арк. 80]. У вересні-жовтні 1989 р. було завершено монтаж огорожі навколо території курсів, побудовано додаткове приміщення варочного цеху нової їдальні, проведено асфальтування території [13, арк. 160].

У 1989 р. на виконання наказу МВС СРСР від 28 грудня 1988 р. № 38 було створено Раду харківських Вищих курсів МВС СРСР, до складу якої увійшли Л. І. Волощук (голова), І. М. Червяков (секретар), О. І. Балик, В. І. Гаєнко, Є. О. Железов, О. Г. Зіберов, І. М. Погрібний та ін. [13, арк. 13].

У цьому ж році було організовано стажування слухачів і надання практичної допомоги з охорони громадського

порядку в місті Сочі, в тому числі в Лазаревському РВВС, Центральному РВВС, Адлерівському РВВС, Хостинському РВВС, відділі БРСВ м. Сочі [13, арк. 50].

На виконання постанови Ради Міністрів СРСР від 15 серпня 1990 р. № 619 і наказів МВС СРСР від 30 серпня 1990 р. № 332 і від 12 жовтня 1990 р. № 377 харківські Вищі курси МВС СРСР було ліквідовано. З 1 листопада 1990 р. на їх базі утворювався спеціальний факультет МВС СРСР при Харківському юридичному інституті [14, арк. 101]. Це означало перехід до нового етапу підготовки кадрів міліції – фахівців із вищою освітою.

Протягом майже 50 років після закінчення Другої світової війни у Харкові існували різні навчальні заклади, що готували кадри для органів внутрішніх справ: курси, школа міліції, Вищі курси МВС СРСР. Їх відмітною рисою було те, що вони займалися професійним навчанням майбутніх правоохоронців на рівні *спеціальної* підготовки або перепідготовки. У цій царині було накопичено значний позитивний досвід, підготовлено значну кількість працівників міліції, сформовано достатньо підготовлений педагогічний колектив. Усе це створило підґрунтя для нової сходинки у розвитку міліцейської освіти – створення інституту, а згодом – університету внутрішніх справ.

Список використаних джерел: 1. Центральний державний архів громадських організацій України, ф. 1, оп. 23, спр. 2432, арк. 88–89. 2. Лагоша М. М. Міліція України в 1945–1953 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Лагоша Микола Миколайович. – Донецьк, 2000. – 214 с. 3. Знання. Закон. Честь : Національний університет внутрішніх справ – 1994–2004. – Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 244 с. 4. Бандурка О. М. Університет внутрішніх справ: минуле, сучасне, майбутнє / О. М. Бандурка // Інформаційний бюлетень Республіканського навчально-методичного центру. – 1995. – № 3. – С. 16–18. 5. Архів МВС України, ф. 16, оп. 1, спр. 377, арк. 189–190. 6. Кадрам міліції – постійну увагу // Вечірній Харків. – 1978. – 25 трав. 7. Гончаров А. Наука людяності / А. Гончаров // Соціалістична Харківщина. – 1980. – 7 берез. 8. Архів ХНУВС, спр. № 01-10, 1986, т. 1, арк. 4–38. 9. Архів ХНУВС, спр. № 01-14, 1984, т. 1, арк. 29–30. 10. Кожевина М. А. Милицейское образование в Советской России: организация и правовое регулирование 1918–1991 гг. : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Кожевина Марина Анатольевна. – М., 2006. – 416 с.

11. Архів ХНУВС, спр № 01-05, 1987, т. 1, арк. 12–158. 12. Архів ХНУВС, спр № 01-05, 1988, т. 1, арк. 80–149. 13. Архів ХНУВС, спр № 01-05, 1989, т. 1, арк. 13–160. 14. Архів ХНУВС, спр № 01-05, 1990, т. 1, арк. 101.

Надійшла до редколегії 28.03.2014

Греченко В. А. Становление учебных заведений по подготовке кадров милиции в Харькове (1943–1990 гг.)

Рассмотрены основные аспекты создания и функционирования специальных учебных заведений, которые занимались подготовкой и переподготовкой кадров милиции в Харькове в течение значительного исторического периода.

Ключевые слова: милиция, подготовка кадров, учебные заведения, Харьков.

Grechenko V. A. Becoming of educational establishments from training of militia personnel in Kharkiv (1943–1990)

The basic aspects of creation and functioning of different educational establishments, that prepared and engaged in retraining of shots of militia in Kharkiv, are investigated. This problem is unexplored. The training process of staff for police began immediately after the liberation of Kharkiv from the German Nazi occupation in 1943. Special training of police personnel after the war was conducted in three directions: in the system of permanent schools, police courses, through correspondence learning, extracurricular, in the form of commander training. Their distinguishing feature was that they were engaged in vocational study at the level of specific training or retraining. In this area it was accumulated considerable positive experience, trained a large number of police officers, formed a well trained teaching staff. All this has created the foundation for a new step in the development of police education – the creation of the Institute, and then – University of Internal Affairs.

Keywords: militia, training of militia personnel, educational establishment, Kharkiv.

